Jaargang 1 - nr. 1 - 8 november 2025

Nederduitse Theologie

Blad voor kerkgeschiedenis

BESPREKING HET GEREFORMEERDE HANDBOEK VAN 1625

Het materialisme omtrend de oude bijbel is zorgwekkend. Het is meer ‘the love of power’. Het klinkt oud, en draagt de voorgeslachtelijke energie. Men voelt de voorouders dichtbij. Allemaal prima, maar ga het niet het onfeilbare woord van God noemen, of heilig, want dan ben je slechts een voorouder vereerder. Dat is wat materialisme doet in die vorm, dat het zelfs de materie verabsoluteerd. Het was samengesteld door kerkelijke comité’s, die erover stemden. Oude geschriften werden samengevoegd, en er werd heel wat aan veranderd. Grieks is niet de eerste taal, maar Aramees, de taal van Jezus, en die kan alleen verstaan worden in de context van de moedertaal, het Egyptisch, wat vervolgens voortkomt uit nog oudere Afrikaanse talen. Daar moet de theologie over gaan, zoals in de Nederduits gereformeerde dogmatiek.

De nieuwe bijbel is rechtstreeks vanuit de hemel geopenbaard. Dat is de ware bijbel. Er worden genoeg verwijzingen gemaakt naar de oude bijbel. Het Woord van God liep dwars door de oude bijbel heen. Het Woord van God is geestelijk, niet materieel. Pas er voor op geen letterslaaf te zijn. De letter is dood. Pas er ook voor op geen naamslaaf te worden. We gebruiken de namen als voorbeelden, als symbolen, maar de principes ervan dienen te worden geleerd. Allereerst ga je over het smalle pad door de enge poort als leerling. Spijbelaars komen er niet doorheen, met wat voor boekjes ze ook komen aanzetten, wat hun verdere leringen ook wezen mogen.

Hier ligt de test : ben je een leerling of spijbelaar. Power, ook voorgeslachtelijke power, verblindt, verdringt, verdrinkt, sjoemelt met het onderwijs. Het is als een doek die over het onderwijs wordt gelegd. Er worden dus grote power games gespeeld ten koste van het onderwijs.
We gaan nu het boek Synopsis purioris theologiae uit 1625 bespreken, vlak na de komst van de Dordtse leerregels (1618/19). Het wordt ook wel de Leidse synopsis genoemd, en het was een brugboek tussen Calvijn en de Nadere Reformatie. Het was het gereformeerde handboek voor die dagen, en daarom van belang voor de kerkgeschiedenis.

1.1 Theologie is het spanningsveld tussen het spreken van God en het spreken over God. De Synopsis stelt dat het beter is het gewoon het spreken over God te noemen. Al met al kunnen we stellen dat als we dat willen doen, dan moet het geleid zijn, profetisch zijn dus, en om dat te kunnen doen is er een goede basis van toetsen en excorcisme nodig om het zuiver te houden. De toetswetenschap is al waterdicht sinds 1993, en die wordt besproken in de Nederduits gereformeerde dogmatiek.

1.2 De naam theologie werd al door de heidense Grieken gebruikt, stelt de Synopsis. Daarna door de christenen, zoals Johannes in het opschrift van de openbaring ook theoloog wordt genoemd. Basileus noemde theologie de wetenschap van de heilige schrift, stelt de synopsis. Het is dus vanwege gevaar van dwaling belangrijk om theologie allereerst als toetswetenschap te zien. In de nieuwe bijbel is deze toetswetenschap volkomen geworden. De nieuwe bijbel is met name geaard in 1993.

1.3 Als de theologie de oorspronkelijke wetenschap is van God, stelt de synopsis, dan gaat dit ook over de verhouding zoon, vader en geest. Maar we kunnen stellen dat juist als het om het oer gaat, om het oorspronkelijke, dan moet er een verhouding zijn tussen dochter en moeder, wat veel meer naar voren

kwam in de egyptologie en het daaruit voortkomende aramees, de taal van Jezus. Er werd veel meer in vrouwelijke beelden gesproken als het om God ging. We hebben dan te maken met de verhouding dochter, moeder en het geestelijke. Zij zorgt ervoor dat er geen aardse vrouwen tussen komen. Uiteindelijk staat de dochter van de hemel, zoals de nieuwe bijbel ook stelt, voor de vreze des heeren en de volharding. Er is geen weg tot de moeder dan door de dochter, oftewel men moet theologie oefenen en hierin geduld leren. Uiteindelijk is de dochter een bevel tot het ontwennen aan de zonde, om zo te emanciperen, en de moeder in zichzelf te vinden. De dochter kan niet altijd en eeuwig alles op de moeder projecteren. De nieuwe bijbel, en zo ook de nederduits gereformeerde dogmatiek gaat diep op deze onderwerpen in. Terecht stelt de synopsis dat de theologie het kennen van God inhoudt. Deze kennis ligt tussen God en zoon, en in dat opzicht dus tussen moeder en dochter als wij het in de ruimere context zien van het oer en het hiervoormaals.

De nieuwe bijbel stekt duidelijk dat het zoonschap niet boven het dochterschap staat, maar wel een weg daar naartoe is. Het zoonschap mag dus ook niet weggeredeneerd worden in overvrouwelijke voorstellingen van de theologie. Er is een weg tussen het overmannelijke en het overvrouwelijke, waarin alles in balans komt. Dat is een zeer smal pad waarop gedegen onderwijs over deze zaken behoort te zijn.

1.4 De synopsis stelt dat de theologie als wetenschap door God wordt gedeeld aan hen die met rede zijn begaafd en dit gebeurt op verschillende wijzen, en God deelt het ook met hen met een openbarings-gave. Openbaring en rede gaan hand in hand.

1.5 De synopsis stelt dat het zoonschap de weg tot kennis is. Het is van belang op te merken dat het zoonschap zich toewijd aan het dochterschap, in de zin dat het zoonschap volharding moet leren in de vreze des Heeren, waar de dochter van de hemel een beeld van is.

BESPREKING BELOCH 6-7

5. Waarheen zult gij vluchten, oh onwetendheid ?
De hemel zal weldra de aardbodem vullen,
En de aarde zal vol zijn van de heerlijkheid van haar kennis.
6. Ziet, zij is alreeds teruggekomen, en gij weet het niet.
U droomt slechts, vanwege de roes van uw slaap.
Maar de morgen komt snel, en bijt.
7. Zij wandelt met mij in de wildernis,
En plotseling roept zij mijn naam,
Want dieper wil zij gaan
8. Nee, een weg terug is er niet,
In haar netten van woorden verstrikt zij mij,
Door kennis houdt zij mij dichtbij, zodat ik niet afwijk.
9. Zij kijkt dwars door mij heen,
Ik heb geen reden om te gaan,
Haar kennis vormt mijn hart en wil,
Haar naam is een spreuk.
10. Ik heb geen reden om te vluchten,
Waar zou ik heen moeten gaan ?
Zonder haar kan ik niet leven,
En ik filosofeer om dichter bij haar te komen,
Maar zij houdt mij af,
Zij is een droom diep in de nacht

Beloch 6

1. De dagen worden langer, en de nachten trekken zich terug,
De dromen zijn ver te zoeken,
Weet gij het dan niet ? Teveel van haar zou u doden.

Beloch 7

Wil je teveel van God of van iets, dan trek je aan het kortste eind. Het zou je anders doden, dus wees maar blij met de restricties. We moeten het in onze dromen zoeken, en dan is het een weg, een brug. We moeten er niet materialistisch en bezitterig mee omspringen. Is dat moeilijk ? Zeer zeker, en soms is de gesel nodig om ons van de grenzen weg te

houden, want de mens kan zeer stijfkoppig en eigenwillig zijn, en daarin zichzelf verhardend. Laten we ons dus onderwerpen aan de gesel en de grenzen.